

Hvor kan du få yderligere oplysninger?

Litteratur anvendt i pjecen

Elaine Weitzman og Janice Greenberg: "Sprog i samspil—En praksisnær guide til sproglig og social læring i dagtilbuddets fællesskaber", Dansk bearbejdelse Helle Iben Bylander og Trine Kjær Krogh, Dafolo 2016.

"Opinionen, 2013: "Modersmål er en smuk gave", Opinionen - tema om modersmål marts 2013.

Frida Paustian, 2007: "Forældre med hver sit sprog", artikel i "Vores børn" oktober 2017.

Sprogpakken.dk

Statsbiblioteket: "Hvordan lærer mit barn sprog?"

På Slagelse Kommunes hjemmeside Slagelse.dk og på Nordbycentrets hjemmeside kan du læse meget mere om sprogvurdering og sprogstimulering:

Se materialer om sprogvurdering

Læs om målene for sprogstimulering af flersprogede børn

Læs om lovgivning om sprogvurdering og sprogstimulering

Nordbycentret
Kierulffsvej 2
4200 Slagelse

Www.nordbycentret@slagelse.dk telefon 30785820.

Slagelse Kommune

Når mor og far taler andre sprog end dansk

En vejledning til forældre

Center for Børn & Familie

Nordbycentret

2018

Gode sprogstrategier for forældre

At gøre sproget sjovt—gode sprogstrategier for forældre i de senere faser:

- Brug åbne spørgsmål (ikke ja/nej spørgsmål).
- Ret ikke direkte på barnets fejl.
- Følg barnets interesse og vent på barnets svar.
- Leg med sproget, så I gør det sjovt at lære nyt
- Fortolk hvad barnet siger, og hjælp barnet med at sætte ord på.
- Forklar ord som barnet ikke kender i forvejen ved at vise ting (ikke alene ord med ord).
- Relater til noget barnet kender og støt barnet i at lave små fortællinger.

Forældres sprogstimulering er vigtig

Dit barn lærer ikke sprog af sig selv. Sproget udvikles sammen med de personer, der er tættest på barnet: Jer forældre, søskende og tætte familiedlemmer. Den måde I som familie taler sammen på, hvornår I taler sammen og hvad I taler om, har derfor stor betydning for barnets sprogudvikling. Både for modersmålet og for udviklingen af det danske sprog.

Det danske sprog hjælpes på vej i dit barns dagtilbud, og der er mulighed for at planlægge særlige indsatser, hvis dit barn har brug for hjælp til at udvikle det. Personalet laver sprogvurderinger løbende og vil gennem passende sproglige udfordringer og sprogstimulering i børnegrupper samarbejde med Jer. Det er så vigtigt, at Jeres barn kan få et ligeså stort udbytte af undervisningen som øvrige børn, når det begynder i skole.

Flersprogede børns betingelser for at lære sprog er dermed anderledes end for etsprogede børn og sammen kan vi give dit barn de bedste forudsætninger. **Men DU/I er de vigtigste personer, for dit barns sprogtilegnelse!**

Definition af flersprogede børn: Der er tale om flersprogede børn, når de i det daglige bliver præsenteret for flere sprog og har brug for at kunne anvende to eller flere sprog.

- Nogle børn taler både dansk og et modersmål med deres forældre,
- Andre børn anvender for det meste kun et af sprogene
- Andre børn skal forholde sig til, at mor og far har forskellige modersmål og tillige lære dansk.

De prioriteter I har i Jeres familie er vigtige at kende for barnets dagtilbud, så derfor skal I tale med jeres dagtilbud om disse valg.

Spørgsmål til forældre om modersmål

Dine forventninger til dit barn

Det skal være sjovt at lære sprog. Hvis barnet opfatter det som anstrengende at lære sprog, har det en negativ indvirkning på sprogtiltagelsen. Derfor bør forældre beslutte sig for, hvordan de selv ønsker at sprogstimulere barnet. Intet valg er også et valg!

Hvilke sprog bør forældre tale til barnet?

Forældre bør tale på det sprog, som de selv behersker bedst. Hvis forældre er bedre til at tale deres andetsprog fx dansk, så er det ikke afgørende, at barnet lærer forældrenes modersmål. Det vigtige er at kunne kommunikere med sine børn på ens egne foretrukne sprog.

Tjek: Når du bliver vred og udtrykker følelser, hvilket sprog taler du så på?

Hvilke niveauer ønsker forældre, at barnet skal beherske?

1. Skal barnet tale og forstå jeres modersmål?

Begge forældre skal kunne udtrykke sig fuldt ud på modersmålet, idet kommunikationen ellers kan blive kunstig og gøre det svært at være ligeværdige forældre på det talte sprog. Hvis forældrene hver især taler forskellige sprog og ønsker, at barnet lærer disse to sprog foruden dansk, så bør man overveje, om der er nytteværdi nok for barnet i at lære alle sprogene.

Hvis barnet skal fastholde interessen for sproget, skal det bruges dagligt: Tal med barnet, læs bøger og se børnefilm på sproget og kommuniker jævnligt med familiemedlemmer, der taler dette sprog.

- **Fase 4: Sammensætteren (18-24 måneder)**

Barnets ordforråd vokser hurtigt, og barnet deltager lidt mere aktivt i samtaler uden dog at føre en hel samtale.

Barnet kan nu forbinde enkelte ord til hele sætninger, og derfor skal forælderen være ekstra opmærksom på at støtte barnet i at blive i samtalerne—fx gennem spørgsmål, være interesseret og lyttende.

- **Fase 5: Den tidlige sætningsbruger (2-3 år)**

Barnet går fra at bruge ord med to sætninger til ord med fem sætninger. Som forælder kan man være opmærksom på, at de mest vellykkede samtaler ofte vil være dem, som barnet selv har startet, da emnet så er velkendt og interessant for barnet.

- **Fase 6: Den sene sætningsbruger (3-5 år)**

Barnet benytter lange sætninger og kan føre en samtale.

Som forælder bør man støtte barnet i at gå fra at fortælle korte historier til længere historier om begivenheder fra deres liv. Dette kan man gøre ved at stille spørgsmål om detaljer fra historien.

At lære sit barns sprog at kende

Børns sprogudvikling finder typisk sted i seks faser.

I det følgende vil faserne kort gennemgås for at give et indblik i, hvordan I som forældre bedst kan støtte barnet i at komme videre til næste fase (Elaine Weitzman & Janice Greenberg, 2016: *Sprog i samspil*).

- **Fase 1: Opdageren (0-8 måneder)**

Barnet er ikke bevidst om, hvordan det kan sende budskaber direkte til en modtager men ønsker opmærksomhed. Øjenkontakt og forældres børnetilpassede tale er vigtig for barnets forståelse af sig selv i verden. Som forælder skal man tolke barnets adfærd. Kigger barnet fx på en bamse, kan man tage den op og sige "Du vil have bamsen?".

- **Fase 2: Kommunikatoren (8-13 måneder)**

Barnet bliver mere socialt i og med, at det nu kan håndtere blikretning, ansigtsmimik, lyde og gestik. Som forælder bør man udvikle en fælles opmærksomhed med barnet, da barnet gerne vil udveksle følelser og sin interesse med jer, fx når I leger, og barnet rækker et legetøj frem til forælderen og afventer en respons.

- **Fase 3: Enkeltordsbrugeren (12-18 måneder)**

Barnet begynder at bruge enkeltord.

Som forælder bør du forenkle dit sprog og stille barnet spørgsmål, som det har mulighed for at svare på. Vær en god sproglig rollemodel og tal konkret og tydeligt uden for lange sætninger.

At ønske at barnet behersker et sprog, som barnet kun skal bruge i dialog med én forælder kan medføre, at barnet tror, at det er et hemmeligt sprog, som kun kan anvendes hjemme.

Vælger forældrene, at barnet skal lære begge parterers modersmål, bør forældrene hver især tale, synge og læse med barnet på eget sprog og give plads til den anden forælders kommunikation. At lave aftaler forældrene imellem er derfor nødvendigt.

2. Skal barnet forstå men ikke tale forældres modersmål?

3. Skal barn blot have kendskab til forældrenes modersmål?

Er målet 2. eller 3. behøver forældrene ikke at være så konsekvente i deres valg af dagligt talesprog men prioritere, at barnet lærer enkeltord og vendinger.

Generelt om flersprogstilegnelse

Man kan ofte være bange for at forvirre barnet, men det har ingen negativ indvirkning på børns udvikling at lære to sprog. Det vigtige er dog at holde fast i de valg, I træffer, så længe barnet er lille, fordi den konsekvente sprogbrug giver tryghed. Hvis den ene forælder konsekvent skifter mellem to sprog, når der tales til barnet, giver det utryghed. Omvendt vil det skabe tryghed og føre til to modersmål, hvis mor taler et sprog til barnet, og far taler et andet sprog til barnet.

Et godt råd er altså at undlade blandingsprog, da det helt lille barn ikke er bevidst om, at du taler to forskellige sprog, som er blandet.

Det er almindeligt, at flersprogede ikke behersker flere sprog på samme måde. Et barn kan derfor have et lidt mindre ordforråd på begge sprog end et-sprogede har. Dette skal ikke anses for negativt, idet barnet i forvejen holder to bolde i luften ved at beherske to sprog (Anders Høyen i *Opinionen*, 2013, og Anne Holmen i *Paustian*, 2007).

Forventninger til forældre

Dit barns pædagoger forventer, at :

- Du taler med dit barn om hvad det oplever i børnehaven. At du er interesseret i hvilke aktiviteter dit barn indgår i, taler med barnet om det og sørger for, at dit barn er en del af disse aktiviteter.
- At du sætter ord på de gøremål du og dit barn har i hverdagen. Fx at i går i køkkenet sammen og taler om det. At i når i går ture, taler sammen om det i ser— også selvom det bare er frem og tilbage til børnehaven. Udover at du her aktivt sprogstimulerer dit barn, viser du også, at du gerne vil dit barn.
- At du som forældre overvejer, hvordan du taler med dit barn, så det passer til dit barns alder. Barnet kan nemlig ikke tilpasse sin tale efter dig.
- Børn ikke skal lære fx bogstaver, tal og rim udenad for at kunne demmen skal forstå sammenhænge og kunne genfortælle dem. De må også gerne stille spørgsmål til den viden, som de tilegner sig.
- Børn læser bøger med deres forældre, helt fra de er ganske små. Man taler om det man ser, man gentager de ord barnet siger uden at rette på barnet, og man opfordrer barnet til at samtale og efterligne.
- At dit barn kommer regelmæssigt og dermed møder tilstrækkeligt med dansk sprog i hverdagen.

Som forælder er du måske ikke enig. Dit syn på god læring afspejler ofte den erfaring du som voksen selv har. *Hvordan blev du opdraget som barn— måtte du tale med voksne, skulle man være stille, læste man bøger i dit hjem, måtte man være kritisk osv.*

De værdier I som familie har skal respekteres. Ligeledes skal I som forældre se på, hvilket samfund jeres barn vokser op i og sammen med pædagogerne finde en god vej for jeres barns læring.

Råd til forældre om samarbejde

Som forælder kan du sammen med dagtilbuddet medvirke til at understøtte dit barns dansksprogstilignelse:

- Tilbyd at hjælpe personalet med at oversætte ord fra modersmål, så de lettere kan forstå dit barns optagethed.
- Glæd dig, når dit barn bruger danske udtryk. Barnet får lyst til at lære mere dansk, når du viser, at du er stolt over det.
- Spørg ind til de aktiviteter i dagtilbuddet, som dit barn deltager i, og tal med dit barn på jeres modersmål om barnets oplevelser.
- Fortæl om barnets hjemlige oplevelser i dagtilbuddet, så personalet kan tale med dit barn om dette.
- Leg bytte-ord-leg med barnet. Snak med barnet om, at tingene hedder noget på modersmålet og noget andet på dansk.
- Se danske børneudsendelser sammen med barnet, og snak med barnet (på modersmålet) om det, I ser.
- Opsøg steder og aktiviteter, hvor dit barn hører dansk i fritiden. Tag f.eks. på biblioteket, legepladser eller legestuer, hvor der er børn, der taler dansk.
- Læs højt af bøger på barnets modersmål og på dansk. Evt. dem der bruges i dagtilbuddet som Kanon og LæseLegs-bøger. Snak om bogens indhold og billeder mens I læser.
- Tag udgangspunkt i dit barns interesse for fx "biler", "drager", "mad" eller "prinsesser" for at starte med noget, barnet allerede synes, er spændende.
- Hvis du er bekymret for dit barns sproglige udvikling, skal du insistere på, at dagtilbuddet har en plan for dit barns sprogudvikling.